

Kowalska, Joanna

II Kongres Nauki Polskiej a towarzystwa naukowe

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 19/1, 203-204

1974

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POKAZ MIKROSKOPÓW W MUZEUM TECHNIKI

W dniu 27 sierpnia 1973 r. odbyło się w Muzeum Techniki otwarcie niewielkiej ekspozycji pt. *Z historii mikroskopu*, zorganizowanej z okazji 250 rocznicy śmierci Antony'ego van Leeuwenhoek'a, słynnego biologa a zarazem pioniera w dziedzinie budowy mikroskopów.

Ekspozycja objęła zespół mikroskopów, zgromadzonych w zbiorach Muzeum Techniki w rezultacie paroletniej, systematycznie prowadzonej pracy na tym odcinku.

Są to mikroskopy pochodzące z XIX i początku XX w., m.in. kilka obiektów o dużej wartości dokumentalno-historycznej. Np. mikroskop z 1865 r. wykonany w paryskiej firmie E. Hartnack i A. Prażmowski; konstrukcja tego mikroskopu posiada udoskonalenia wprowadzone przez Adama Prażmowskiego, wybitnego polskiego fizyka i astronoma, który po wyjeździe z kraju zajął się budową mikroskopów, osiągając w tym zakresie poważne rezultaty.

Celem ekspozycji obok jej oświatowego, popularyzatorskiego znaczenia było zwrócenie uwagi na potrzebę zabezpieczania starych mikroskopów jako ważnych dokumentów rozwoju nauki jak również techniki, potrzebę bardzo obecnie aktualną wobec przeprowadzanej modernizacji wyposażenia badawczego w wielu placówkach naukowych.

Warto zwrócić uwagę, że ekspozycja *Z historii mikroskopu* była pierwszym pokazem tego rodzaju w polskim muzealnictwie.

Program otwarcia ekspozycji obejmował również wykład doc. dra Antoniego Piaskowskiego na temat rozwoju konstrukcji mikroskopów w XIX stuleciu.

J. J.

II KONGRES NAUKI POLSKIEJ A TOWARZYSTWA NAUKOWE

W dniu 5 października 1973 r. w siedzibie Towarzystwa Naukowego Płockiego prof. Dionizy Smoleński, wiceprezes PAN i członek honorowy Towarzystwa, wygłosił referat *II Kongres Nauki Polskiej a towarzystwa naukowe*¹.

Przedstawiając krótko historię powstawania towarzystw naukowych, zwrócił referent uwagę na zmieniające się na przestrzeni lat cele i zadania tego typu instytucji. Zdaniem referenta cele te dyktowane są przez aktualną sytuację społeczno-polityczną. Rolą, która była zawsze w działalności towarzystw żywa i aktualna, jest uprawianie nauki i wydawanie zbiorowych sądów o kierunkach i warunkach jej rozwoju.

Obecnie towarzystwa naukowe przeżywają kryzys. Dotychczasowe zadania, które inspirowały ich działalność zamierają. Niemożliwe staje się prowadzenie badań naukowych w oparciu o środki jakimi towarzystwa dysponują. Ocenę wyników naukowych przejęły towarzystwa specjalistyczne, Komitety i Rady PAN. Została także odjęta towarzystwom sfera socjalno-bytowa ich działalności — przejęły ją Związki Zawodowe. Towarzystwa regionalne poszukują nowych zadań. Można je określić — zdaniem prof. Smoleńskiego — rozpatrując przyszłościowo kierunki rozwoju nauki w świecie i wybierając z nich to, co odpowiada towarzystwom.

¹ Prof. Dionizy Smoleński został w grudniu 1972 r. powołany przez Sekretarza Naukowego PAN na Przewodniczącego Rady Towarzystw Naukowych i Upowszechniania Nauki.

Kończąc przypomniał prof. Smoleński, że II Kongres Nauki Polskiej pozytywnie ocenił działalność towarzystw naukowych, zaakceptował i przyjął do swojej uchwały zadania wytyczone przez zjazd towarzystw naukowych². Uchwała ta głosi że, towarzystwa powinny:

- brać udział w organizowaniu i rozwijaniu życia naukowego,
- publikować wyniki działalności naukowej towarzystw,
- zapewniać szeroki udział swych przedstawicieli również w ogólnopolskich imprezach naukowych,
- rozwijać różne formy aktywizacji życia naukowego i upowszechniania nauki, w szczególności wśród młodzieży, wychodząc naprzeciw jej potrzebom i aspiracjom,
- wynajdywać wśród młodzieży talenty naukowe i rozaczać nad nimi opiekę,
- podejmować zadania z zakresu poradnictwa naukowego, naukowych diagnoz i ekspertyz³.

Joanna Kowalska

NADANIE AULI WYDZIAŁU EKONOMII TRANSPORTU UNIwersYTETU GDAŃSKIEGO IMIENIA TADEUSZA OCIOŚZYŃSKIEGO

1 października 1973 r. podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego na Uniwersytecie Gdańskim auli jego Wydziału Ekonomiki Transportu, przy ul. Czerwonej Armii w Sopocie, nadano imię Tadeusza Ocioszyńskiego.

Tadeusz Ocioszyński (1893—1969) był wybitnym specjalistą w zakresie ekonomiki transportu morskiego, inicjatorem ekonomicznych badań naukowych żeglugi morskiej, teoretykiem i praktykiem, pedagogiem i organizatorem. Był współorganizatorem Instytutu Morskiego Tajnego Uniwersytetu Ziem Zachodnich (Uniwersytetu Poznańskiego) w Warszawie i Wyższej Szkoły Handlu Morskiego w Gdyni (następnie w Sopocie), kontynuowanej przez Wyższą Szkołę Ekonomiczną w Sopocie, którą znów kontynuują trzy wydziały Uniwersytetu Gdańskiego (prawny i dwa ekonomiczne). Tadeusz Ocioszyński był długoletnim profesorem WSHM i WSE w Sopocie, przez kilka lat też dziekanem jej Wydziału Morskiego⁴.

Podczas inauguracji sylwetkę Tadeusza Ocioszyńskiego jako naukowca i polityka gospodarczego nakreślił prof. dr Bolesław Kasprowicz, następnie w holu Auli Tadeusza Ocioszyńskiego odsłonięto tablicę z popiersiem patrona auli.

Z. Br.

KRONIKA ZAGRANICZNA

Bułgaria

XV ŚWIATOWY KONGRES FILOZOFICZNY

W dniach 17—21 września 1973 r. obradował w Warnie XV Światowy Kongres Filozoficzny. Zgromadził on prawie 2000 uczestników z około 60 państw.

² Ogólnopolski Zjazd Towarzystw Naukowych odbył się w dniu 11 kwietnia 1973 r. w Warszawie.

³ Zob.: »*Nauka w służbie narodu*«. Uchwała II Kongresu Nauki Polskiej. Warszawa 1973 (wydawnictwo kongresowe) s. 55.

⁴ Zob. Z. Sójka: *Naród a morze w poglądach Tadeusza Ocioszyńskiego. (Twórcą współczesnej polskiej doktryny morskiej)*. „*Życie i Myśl*” R. 21: 1971 nr 6 s. 20—32. (Obszerniejsza biografia T. Ocioszyńskiego jest w opracowaniu).